

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 717/2025-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátska kancelária Babjak s.r.o., Zvonárska 8, Košice, proti postupu Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 23P/209/2023 (predtým vedenom pod sp. zn. 23P/130/2023) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 23P/209/2023 (predtým vedenom pod sp. zn. 23P/130/2023) **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Michalovce sa **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 23P/209/2023 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Okresný súd Michalovce **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **949,17 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením sp. zn. I. ÚS 717/2025 zo 16. novembra 2025 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľky, doručенú ústavnému súdu 28. októbra 2025, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 23P/209/2023 (predtým vedenom pod sp. zn. 23P/130/2023). Súčasne navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov, priznal jej primerané finančné zadost'učinenie 3 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej s'ťažnosti a jej príloh vyplýva, že napadnuté konanie sa začalo na základe návrhu otca maloletého dieťaťa o zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností spolu s návrhom na vydanie neodkladného opatrenia, doručeného okresnému súdu 1. decembra 2023 (pôvodne do konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 23P/130/2023, v ktorom sa s'ťažovateľka ako matka domáhala zvýšenia výživného na maloleté dieťaťa, pozn.). Na základe návrhu s'ťažovateľky boli podania otca vylúčené 4. decembra 2023 na samostatné konanie vedené pod sp. zn. 23P/209/2023. Krajský súd v Košiciach uznesením č. k. 4CoP/12/2024-121 z 20. februára 2024 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“) zmenil okresným súdom vydané uznesenie č. k. 23P/209/2023-37 z 20. decembra 2023 o zamietnutí návrhu na vydanie neodkladného opatrenia, ktoré nariadil, a rozšíril tak styk otca s maloletým dieťaťom, a to až do právoplatného skončenia napadnutého konania. Okresný súd po opakovaných odročeniach už nariadených termínov súdnych pojednávanií (z dôvodov tak na strane účastníkov konania, ako aj zákonnej sudkyne, pozn.) pojednávanie uskutočnil 9. januára 2025, pričom posledné pojednávanie sa konalo 23. septembra 2025, keď z dôvodu plánovaného vypočutia maloletého dieťaťa a predpokladaného znaleckého dokazovania ďalší termín odročil na neurčito. Podľa s'ťažovateľky okresný súd v prejednávanej veci postupuje nesústredene, pretože na potrebu vykonať znalecké dokazovanie poukazovala už vo svojom vyjadrení z 24. mája 2024, ako aj na prvom pojednávaní.

II.

Argumentácia s'ťažovateľky

3. Podľa s'ťažovateľky sa predmet napadnutého konania nevyznačuje skutkovou ani právnou zložitou, k vzniku prieťahov neprispela (s výnimkou dvoch pojednávanií odročených zo zdravotných dôvodov na jej strane, pozn.) a ich existenciu spôsobil nesústredený postup okresného súdu. Na podklade uvedeného a s dôrazom na potrebu osobitnej rýchlosti konania odôvodnila zásah do svojich namietaných práv, ako aj nároky uplatnené v petite ústavnej s'ťažnosti.

III.

Vyjadrenie okresného súdu

4. Predseda okresného súdu na podklade chronológie úkonov od začiatku napadnutého konania vyjadril presvedčenie o plynulom konaní v prejednávanej veci, akcentoval opakované návrhy rodičov maloletého dieťaťa a ich právnych zástupcov o odročenie už nariadených termínov súdnych pojednávanií (právna zástupkyňa s'ťažovateľky požiadala o odročenie pojednávania z dôvodu kolízie s iným pojednávaním 12. júna 2024 a 16. decembra 2025 a z dôvodu ochorenia s'ťažovateľky 17. júla 2024 a 7. júla 2025, obdobne aj právna zástupkyňa otca požiadala o odročenie pojednávania z dôvodov jej zdravotného stavu 19. augusta 2024, keď nový termín pojednávania bol nariadený aj s ohľadom na jej plánovanú hospitalizáciu až po polovici októbra 2024, ako aj 7. novembra 2024 pre čerpanie dlhodobu plánovanej dovolenky otca, pozn.), pričom 9. mája 2024 právna zástupkyňa s'ťažovateľky požiadala aj o predĺženie lehoty na vyjadrenie k návrhu otca vo veci samej

do 25. mája 2024, ktorú zákonná sudkyňa aj po žiadosti kolízneho opatrovníka (lehotu na jeho vyjadrenie žiadal predĺžiť do 31. mája 2024, pozn.) predĺžila do 24. mája 2025 (podľa spisu do 24. mája 2024, pozn.). V závere predsedu okresného súdu poukázal na skutkovú náročnosť prejednávanej veci spôsobenú zlým vzájomným vzťahom rodičov maloletého dieťaťa, ako aj celkom ďalších osem súdnych konaní, ktoré sa týkajú maloletého dieťaťa iniciovaných jeho rodičmi.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

5. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci [§ 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020, I. ÚS 38/2025).

7. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou [m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Frydlander v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96 a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00] zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitost' veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

8. Z hľadiska povahy veci ústavný súd uvádza, že napadnuté konanie nie je právne zložitá, pretože konania o úprave výkonu rodičovských práv a povinností tvoria štandardnú a pomerne početnú súčasť rozhodovacej činnosti súdov (IV. ÚS 135/2021, I. ÚS 656/2025). Napadnuté konanie je však pre správanie rodičov maloletého dieťaťa čiastočne skutkovo zložitá, keďže prvé súdne pojednávanie zákonná sudkyňa pôvodne nariadila ešte 10. júna 2024 na 18. júl 2024, avšak po opakovaných návrhoch na odročenie zo strany účastníkov konania (bližšie body 2 a 4 tohto nálezu, pozn.), ako aj z dôvodu na strane zákonnej sudkyne (29. októbra 2024 za zúčastňovala odborného školenia, pozn.) sa prvé pojednávanie uskutočnilo až 9. januára 2025. Pri posudzovaní označeného kritéria ústavný súd prihliadal aj na povahu konania dotýkajúceho sa ochrany záujmov maloletých detí a ich osobného statusu, ktoré si vo všeobecnosti vyžadujú postup súdu s výnimočnou starostlivosťou i promptnosťou vykonávania procesných úkonov (m. m. II. ÚS 33/99, I. ÚS 53/02, I. ÚS 368/2021, rozsudok ESLP vo veci Fiala v. Česká republika z 18. 7. 2006,

sťažnosť č. 26141/03, bod 76, porovnaj tiež rozsudky vo veciach Nuutinen v. Fínsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 32842/96; Voleský v. Česká republika z 29. 6. 2004, sťažnosť č. 63627/00). Tým sa preto podmieňovalo aj prísnejšie hodnotenie napadnutého konania z hľadiska vzniku zbytočných prietáhov (m. m. III. ÚS 488/2022, I. ÚS 450/2025).

9. Dĺžku napadnutého konania sčasti ovplyvnilo aj správanie sťažovateľky (body 4 a 8 tohto nálezu, pozn.), keď síce z objektívnych dôvodov (zdravotný stav, súbeh pojednávanií, pozn.) požiadala o odročenie už nariadených termínov pojednávanií, avšak z predloženého súdneho spisu vyplýva, že po vyhovení žiadosti zo 16. decembra 2025 o odročenia pojednávania plánovaného na 27. január 2026 a jeho zmenu na 29. január 2026, právna zástupkyňa sťažovateľky pre kolíziu opätovne 8. januára 2026 požiadala o odročenie aj tohto termínu a zákonná sudkyňa 9. januára 2026 nariadila pojednávanie na 12. február 2026. Právna zástupkyňa sťažovateľky zároveň vo svojich žiadostiach o zmenu termínu pojednávania uviedla, že sťažovateľka so substitučným zastúpením nesúhlasí. Napriek tomu, že sťažovateľke nemožno uprieť právo zastúpiť sa advokátom, s prihliadnutím na sťažnostnú argumentáciu o dlhotrvajúcom konaní a skutočnosť, že v napadnutom konaní sa nevyžaduje povinné právne zastúpenie, by sa od samotnej sťažovateľky ako osoby s vysokoškolským právnickým vzdelaním druhého stupňa prirodzene očakávalo, že sa práve s ohľadom na rýchlosť konania už nariadeného termínu pojednávania zúčastní sama.

10. V tejto nadväznosti ústavný súd dáva do pozornosti, že posúdenie dôvodov žiadaného odročenia nariadeného pojednávania je vecou nezávislého súdu, ktorého povinnosťou je nastolenie stavu právnej istoty účastníkov konania, pokiaľ ide o otázku tvoriacu predmet sporu. Prirodzene, takto formulované právo všeobecného súdu zahŕňa aj možnosť neakceptovať žiadosť účastníka konania o odročenie nariadeného pojednávania, prípadne podľa povahy veci uskutočniť pojednávanie bez prítomnosti účastníkov konania (III. ÚS 449/2011, I. ÚS 148/2020).

11. Bez potreby podrobných analýz jednotlivých úkonov ústavný súd vo vzťahu k postupu okresného súdu v napadnutom konaní konštatuje, že aj keď je z obsahu súdneho spisu zrejmá snaha zákonnej sudkyne o rozhodnutie v prejednávanej veci, o čom svedčí počet súdnych pojednávanií [9. január 2025, 6. február 2025 (sťažovateľke a jej právnej zástupkyňi bola uložená povinnosť doručiť návrh na vykonanie dokazovania v súvislosti so znaleckým dokazovaním, pozn.), 20. marec 2025, 19. jún 2025 (trvalo od 9.15 do 14.55 h), 23. september 2025, pozn.], ako aj pomerne bezprostredné určenie nového termínu pojednávania po vyhovení žiadostiam účastníkov konania a ich právnych zástupcov o odročenie, v reflexii na predmet napadnutého konania sa vyžadovalo prísnejšie hodnotenie. Zo spisu vyplývajú kratšie obdobia nesústreďeného postupu okresného súdu, keď (1) k výzve na vyjadrenie k samotnému návrhu otca maloletého dieťaťa o zmenu úpravy výkonu rodičovských práv (doručený 30. novembra 2023, pozn.) okresný súd pristúpil až 12. apríla 2024, t. j. viac ako mesiac po vrátení súdneho spisu z krajského súdu (vrátený 1. marca 2024 – bližšie bod 2 tohto nálezu, pozn.), pričom (2) k začatiu konania o uložení výchovného opatrenia podľa § 37 ods. 2 písm. d) zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení na základe uznesenia krajského súdu z 20. februára 2024 (krajský súd výchovné opatrenie odporučil najmä z dôvodu zlepšenia antagonistických vzťahov rodičov maloletého dieťaťa, pozn.) okresný súd pristúpil až po viac ako troch mesiacoch uznesením č. k. 23P/209/2023-176 z 12. júna 2024, ktoré bolo na pokyn zákonnej sudkyne zapísané ako nové konanie, a to pod spisovú značku 23P/100/2024.

12. V tomto ohľade ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená či neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (IV. ÚS 396/04, I. ÚS 361/2022).

13. Navyše, v tomto kontexte nemožno celkom opomenúť, že vo vzťahu medzi rodičmi a deťmi vždy treba dať prednosť dohode rodičov a rozumnému usporiadaniu ich rodinných vzťahov s ohľadom na najlepší záujem dieťaťa. Aj z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že ak by rodičia skutočne dbali o najlepší záujem svojich maloletých detí, mohli sa na výkone svojich práv dohodnúť a k žiadnym prietahom v konaní pred súdom by nemuselo dochádzať (m. m. I. ÚS 235/2019, I. ÚS 203/2021), čo je aj prípad sťažovateľky.

14. V konklúzii uvedeného ústavný súd uzatvára, že napadnuté konanie vykazuje zbytočné prietahy, ktorými došlo k porušeniu namietaných práv sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

15. Keďže v napadnutom konaní nebolo rozhodnuté, ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

16. Sťažovateľka sa domáha, aby jej ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie 3 000 eur. Vzhľadom len na čiastočne neefektívny postup okresného súdu v napadnutom konaní, ktorého priebeh najmä v roku 2024 ovplyvnilo správanie rodičov maloletého dieťaťa, a teda aj sťažovateľky, ktorá následne aj v roku 2025 a 2026 žiadala odročiť pojednávania (bližšie bod 9 tohto nálezu, pozn.), keď opakované žiadosti o odročenie pojednávania nemožno v súčasnom štádiu konania samo osebe pripísať na ťarchu okresného súdu, ako aj viditeľnú snahu okresného súdu o prejednanie veci (body 2 a 11 tohto nálezu, pozn.), ústavný súd už samotné vylovenie porušenia namietaných práv v spojení s uloženým príkazom okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, považoval za dostatočné zavŕšenie poskytnutej ústavnoprávnej ochrany, a preto sťažovateľke požadované primerané finančné zadosťučinenie nepriznal a v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

17. Sťažovateľka si náhradu trov konania pred ústavným súdom vyčíslila nesprávne, keď za jeden úkon právnej služby namiesto 371 eur žiadala 377 eur. Ústavný súd tak sťažovateľke podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal náhradu trov právneho zastúpenia (bod 3 výroku tohto nálezu) za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2025 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 371 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 14,84 eur, t. j. spolu 771,68 eur [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“)]. Priznanú odmenu podľa § 18 ods. 3 vyhlášky zvýšil o 23 % daň z pridanej hodnoty, t. j. o 177,49 eur, pretože aj keď právny zástupca sťažovateľky sám nepreukázal skutočnosť, že je platiteľom tejto nepriamej dane, ústavný súd vlastnou činnosťou a vo verejnosti dostupnom zozname daňových subjektov

registrovaných pre DPH, vedenom finančnou správou Slovenskej republiky, zistil, že právny zástupca sťažovateľky je platiteľom DPH. K vyhľadávacej činnosti ústavný súd pristúpil z dôvodu vyčíslenia trov konania aj s DPH. Vo zvyšnej časti sťažovateľkou vyčíslenej sumy návrhu nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. februára 2026

Miroslav Duriš
predseda senátu